

Bilaga 5 – Inköp avtalstrohet

Kontrollen avser enligt kontrollplan 2024 mätning av avtalstrohet i systemet Proceedo. Som underlag för att beskriva kontrollen definieras nedan två centrala begrepp:

- **Leverantörstrohet**

Leverantörstrohet innebär att beställare köper från de leverantörer Region Gotland har avtal med. Det vill säga att det köps från leverantörer som Region Gotland har avtal med, dock inte vad som köps från dessa leverantörer.

- **Avtalstrohet**

Avtalstrohet innebär att beställare köper avtalade produkter eller tjänster från de leverantörer som Region Gotland har avtal med. Det vill säga vad som köps från de leverantörer som Region Gotland har avtal med.

Risk vid låg leverantörs- och avtalstrohet

När ett avtal har ingåtts ska det följas. Region Gotland ställer vid upphandlingar många krav på de varor och tjänster som ska köpas in. Om varan eller tjänsten inte köps från ett med Region Gotland befintligt avtal (ett s.k. vilt köp) kan inte säkerställas att leveransen uppfyller de krav som ställs på köpet. Ett köp som görs utan avtal löper också risk att göras i strid mot ett annat befintligt avtal. Det vill säga man handlar av en leverantör som inte har avtal med Region Gotland och den leverantör som har avtal för varan/tjänsten som köps lider då ekonomisk skada (de borde haft affären). Vilda köp leder till risk för avtalsbrott och skadeståndskrav från de leverantörer som har avtal för det som köps, ekonomisk skada om skadestånd betalas samt förtroendeskada.

Kontrollmoment - Avtalstrohet

Enligt kontrollmomentet ska avtalstrohet mätas.

Kontrollmetod - Mätning av avtalstrohet i Proceedo

Enligt kontrollmomentet ska avtalstrohet i systemet procedo mätas. Det vill säga de områden som finns som e-handel i systemet procedo ska mätas.

Resultat

Köp inom e-handelssystem

I dagsläget har Region Gotland möjlighet att mäta detaljerad, systematisk avtalstrohet på alla köp gjorda genom de två e-handelsplattformar som finns (Procedo och webSESAM).

Alla köp som genomförs via Procedo och webSESAM är avtalstroga. Detta då endast upphandlade artiklar förekommer i e-handelsplattformarna. Även alla fakturor som kopplas till abonnemang ska vara avtalstroga, eftersom man genom kopplingen till abonnemang anger vilka priser, avtal och villkor som gäller – på så vis kontrollerar systemet att det är rätt produkter till rätt priser från rätt leverantör. Nedan flöden kan helt eller delvis systematisk följas upp genom automatiska rapporter eller liknande databas-körningar.

- 1. Köp via e-handelssystemet Procedo. 100% avtalstroget**
 - a. Sätts endast upp mot upphandlade avtal och leverantörer
 - b. 6,29% av fakturorna eller 2,77% av Region Gotlands totala spend (2023).
 - c. Läkemedel, livsmedel, textilier, IT produkter
- 2. Köp kopplade till abonnemang i Procedo. 100% avtalstroget**
 - a. Sätts endast upp mot upphandlade avtal och leverantörer.
 - b. 10,48% av alla fakturor eller 2,97% av Region Gotlands totala spend (2023).
- 3. Köps via e-handelssystemet webSesam. 100% avtalstroget**
 - a. I huvudsak upphandlade artiklar. Kan förekomma direktupphandlade.
 - b. Ska endast sättas upp mot upphandlade avtal och leverantörer
 - c. 10,40% av alla fakturor eller 2,45% av Region Gotlands totala spend (2023).

Köp utanför e-handelssystem – ca 65-70% spend

Regionen har möjlighet att på en övergripande nivå följa upp leverantörstrohet genom rapporter och analyser i spendverktyg som jämförs med avtalsdatabas för övriga köp.

Region Gotland har inte möjlighet att automatiskt följa upp leverantörs- eller avtalstrohet för de inköp som görs utanför e-handelssystem. I det s.k. spendverktyget kan data tas fram manuellt. Vidare hur stor andel av inköpen som görs från leverantörer som Region Gotland har avtal med och som förekommer i avtalsdatabasen. Detta ger en övergripande uppskattning av leverantörstroheten. Omvänt framkommer också hur stor del av spend som kommer från leverantörer som saknas i avtalsdatabasen, d.v.s som inte är leverantörstroga. Att göra manuella

statistikuttag och analyser ur spendverktyget är resurskrävande då det i dagsläget saknas uppgifter om direktupphandlingar, ramavtal från inköpscentraler (ex ADDA, Kammarkollegiet) och icke-upphandlingspliktiga köp. Således behöver man löpande kontrollera resultatet för att avgöra vilka kostnader som ska inkluderas eller inte i uttag och analyser. Leverantörs- och avtalstrohet går inte att kontrollera automatiskt via spendverktyget då man behöver gå in per område och justera/filtrera, även där behöver utfallet löpande kontrolleras. Spend kan dock användas för att snabbt se om man gjort köp från flera leverantörer i ett område som är upphandlat och som endast ska ha en leverantör.

Notera att ovan begränsningar för våra avtal, som ligger utanför e-handelssystemen, inte innebär att Region Gotland inte har leverantörs- och avtalstrohet, utan att det krävs att detta kontrolleras manuellt.

Icke-upphandlingspliktiga anskaffningar – ca 20% - 25 % spend

Utöver ovan köp inom och utanför e-handelssystem finns också ett antal icke-upphandlingspliktiga anskaffningar.

Analys och åtgärder

För att öka möjligheterna till att systematiskt mäta leverantörstrohet för de avtal som köps på utanför e-handelssystem

Region Gotland har idag ett krav i våra upphandlingsunderlag att leverantörerna ska ange avtalsnummer, men detta är ett krav som tidigare inte har följts upp eller tillämpats. Därför kommer det behövas systematiskt leverantörsbearbetning för att ändra detta och öka fakturakvaliteten. Nedan aktiviteter föreslås för att öka mätbarheten.

1. Mäta hur stor andel fakturor som har en korrekt avtalsreferens
2. Utifrån detta sätta upp och följa upp målsättningar om hur många fakturor som framöver ska innehålla korrekt avtalsreferens.
3. Identifiera leverantörerna som inte skickar in avtalsnummer eller skickar felaktigt.
4. Skicka ut instruktioner till samtliga leverantörer hur de lägger in avtalsreferens korrekt.
5. Säkerställa att avtalen ligger upplagda i Region Gotlands avtalsdatabas. Nytt upphandlingssystem med utförligare avtalskatalog finns upprättat hösten 2024.

När regionen säkerställt att leverantörerna skickar in fakturor med korrekta avtalsreferenser i referensfält kan det göras mätningar på fakturor och jämföra mot avtalsdatabas för att säkerställa att det är giltiga avtal och referenser. Därefter kan arbete fortsätta med det mer detaljerade arbetet för avtalsuppföljning enligt nedan.

För att öka möjligheterna till att systematiskt mäta avtalstrohet för de avtal som köps på utanför e-handelssystem

1. Mätning av avtalstrohet möjliggörs genom att ovan angivet under leverantörstrohet är uppfyllt.
2. Säkerställa att avtalen innehåller detaljerade specifikationer över produkter och priser
3. Därefter kan avtalstroheten mätas manuellt per avtal.

Då detta arbete måste göras manuellt är det inte resursmässigt rimligt att kontrollera 100% av dessa fakturor. Region Gotland måste då göra ett urval av fakturor och göra en mätning av avtalstroheten på basis av dessa. Urvalet får då skalas upp till att vara avtalstrohet för hela Region Gotland på alla köp utanför e-handelssystem.

Förslag fortsatta åtgärder

1. **För avtal i e-handelssystem:**
 - a. Öka andel avtal e-handelssystem.
Vid köp via e-handelssystemet kan avtalstrohet mätas. Ett större antal avtal som ligger i e-handelssystemet innebär effektivare uppföljning av avtalstrohet.
 - b. Öka andel fakturor som hanteras helt eller delvis automatiskt via abonnemang. Ökar mätbarheten. Minskar administrativt arbete. Förenklar att hitta avvikelser.
2. **För avtal utanför e-handelssystem:**
 - a. Öka andel fakturor som innehåller avtalsreferens
Ökar mätbarheten.
 - b. Upprätta arbetssätt för stickprov för de avtal som köps på utanför e-handelssystemen. Därigenom kan vi uppskatta leverantörs- och avtalstrohet.
3. **Fortsatt säkerställa beställarkompetens för god avtalstrohet.**

Kontroll utförd av:

Grim Pedersen, objektsförvaltare e-handel och fakturahantering
Patrick Söderström, inköpsstrateg

Kontrollansvarig:

Ulrika Jansson, ekonomidirektör